

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט רונן פיין

שושי דבוש

תובעת

נגד

רחל דביר

נתבעת

פסק דין

1
 2 בפני תביעה כספית על סך 150,000 ₪ לפי חוק איסור לשון הרע תשכ"ג-1963 (להלן: "החוק").
 3 התובעת (להלן: "שושי / התובעת") הגישה תביעתה כנגד הנתבעת (להלן: "רחלי / הנתבעת") בגין
 4 פרסום ארבעה פוסטים ברשת הפייסבוק.
 5 הנתבעת הייתה נשואה לבנה של התובעת (להלן: "ניסים"). הנתבעת וניסים התגרשו ב 29/1/17.

6
 7 ההליכים בתביעה:

8 התביעה הוגשה ביום 28/4/17. בהחלטה מיום 26/7/17 בבקשת הנתבעת, קבע בית המשפט (כב'
 9 השופטת איזנברג) באופן מנומק, כי פסק הדין שניתן במעמד צד אחד בהיעדר הגנה, ניתן בסמכות
 10 עניינית והורה על ביטולו לאחר שהשתכנע כי לנתבעת סיכויי הגנה וכי אין למנוע ממנה את יומה.
 11 לדיון ההוכחות שהתקיים ביום 28/5/18 (להלן: "הדיון") קדמו דיון מקדמי והגשת תצהירי עדות
 12 ראשית.

13 בדיון בפני נחקרו על תצהיריהם הצדדים ושתי עדות מטעם התובעת -הגב' דינה דהן והגב' אלישבע
 14 טאובה. הצדדים סיכמו טענותיהם בכתב.

15
 16 טענות התביעה:

17 לטענת התובעת, ביום 21/5/15 הנתבעת פרצה לחשבון הפייסבוק של ניסים ופרסמה, כאילו מדובר
 18 בפרסומים בשמו, ארבעה פוסטים עוקבים (להלן: "הפרסומים" / "הפוסטים").

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 לטענתה של התובעת, הפרסומים גרמו להשפלתה בעיני הבריות ושמו אותה למטרה לבוז או ללעג
2 ומשכך הם מהווים לשון הרע על פי החוק.

3 צילום מסך של הפרסומים כהופעתם בזמן אמת, צורף לכתב התביעה כנספח 1 (להלן: **"צילום**
4 **המסך"**).

5 לטענת התובעת, האדם הסביר אשר קורא את הפרסומים, מסיק כי בנה של התובעת משפיל את אמו
6 בפומבי ומאשים אותה כי הרסה את חיי הנישואין שלו ושל אחותו.

7 לטענת התובעת, הנתבעת הודתה בפני בית הדין הרבני כי ביצעה הפרסומים בשעת כעס.

8 התובעת צרפה כנספח 2 לתצהיר עדות ראשית מטעמה, העתק ותמליל חקירת המשטרה מיום 28/5/15
9 (להלן: **"התמליל"**) לפיו לטענתה, מודה הנתבעת כי נכנסה לדף פייסבוק של ניסים ורשמה הפוסטים.

10 לטענת התובעת, כתוצאה מהפרסומים היא חשה בושה ועל אף שהמעטה לצאת מהבית היא
11 התקשתה לשמור על פרטיותה היות ובתקופה הרלוונטית, במסגרת עבודתה בבנק, אנשים רבים
12 הכירו אותה.

13 לטענת התובעת, בהתאם להוראות סעיף 7א לחוק, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבעת לשלם לה
14 פיצוי בסך 141,334 ₪ בגין כל אחד מהפרסומים. אולם לצרכי אגרה בלבד היא עותרת לחייב את
15 הנתבעת בתשלום פיצוי בסך כולל של 150,000 ₪.

16

17 טענות ההגנה:

18 לטענת הנתבעת, לאחר שניסים חזר בו מההסכם עליו חתמו במסגרת יחידת הסיוע, פנה ניסים להגשת
19 תביעות בשמו ובאמצעות אמו התובעת, וזהו מקור התביעה כאן, תביעה אשר הגשתה נעשתה בד בבד
20 עם הגשת תביעה בגין לשון הרע על ידי ניסים, לבית המשפט לענייני משפחה, באותן הטענות כאן.

21 לטענת הנתבעת, התובעת "נזכרה" לראשונה כי היא חשה בושה בפני הבריות, בחלוף יותר משנתיים
22 ממועד העלאת הפרסומים ולאחר שניסים חויב בהוראת בית הדין הרבני, בכתובתה של הנתבעת.
23 לדידה של הנתבעת, מדובר בשיהוי רב המעיד על חוסר תום לב מצד התובעת ששמה לה למטרה לחלץ
24 את בנה מתשלום סכום הכתובה לנתבעת ולהפר את איזון המשאבים עליו הסכימו הנתבעת וניסים,
25 כל זאת בכוונה להתעשר על חשבון הנתבעת - ולהותיר אותה חסרת כל.

26 לתצהיר עדות ראשית מטעמה (להלן: **"התצהיר/תצהיר הנתבעת"**) צרפה הנתבעת העתק מהסכם
27 הגירושין אשר נחתם בינה ובין ניסים ולא אושר בסופו של דבר (נספח ג') ואת החלטת בית הדין הרבני
28 המתייחסת לתשלום הכתובה (נספח ד').

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 בכתב ההגנה טענה הנתבעת כי היא לא פרצה לפייסבוק של ניסים, היא הכחישה את הפרסומים נשוא
2 התביעה וציינה כי ניסים פנה למשטרה בעניין זה ותלונתו העלתה חרס.
3 בתצהירה טענה הנתבעת כי דף הפייסבוק על שמו של ניסים היה דף משותף של שניהם בו היא כתבה
4 מדי פעם וניסים מעולם לא התנגד לכך.
5 בתצהיר העדות מטעמה, חזרה בה הנתבעת מהכחשתה שבכתב ההגנה והודתה בדיעבד, כי כתבה את
6 הפרסומים במצב של לחץ כבד, לאחר שניסים נטש אותה והיא נשארה עם שני התינוקות, ללא רכב
7 וללא אמצעי קיום. הנתבעת הצהירה כי הפרסומים כוונו כנגד ניסים ולא כנגד התובעת.
8 הנתבעת הצהירה כי בכתב ההגנה היא הכחישה את הפרסומים משלא זכרה את הגרסה אותה מסרה
9 לשוטרים שהגיעו לביתה בשעת לילה מאוחרת ואמרו לה שככל הנראה התיק ייסגר בלא כלום.
10 הנתבעת טענה כי מדובר באירוע זניח שהתרחש שנים לפני שהוגשה התביעה.
11 בסיכומים מטעמה טענה הנתבעת כי עשתה טעות, כאשר ברגע של מצוקת נפש קשה וסערת רגשות,
12 פרסמה בחשבון הפייסבוק שאז שירת אותה ואת בעלה, מילים שמוטב היה להימנע לפרסמן.
13 בתצהירה טענה הנתבעת כי ניסים כתב עליה מילים קשות יותר בהודעות טקסט משפילות ומאיימות
14 ולא התנצל מעולם. (מסרונים מניסים לנתבעת ולבת דודתה, צורפו כנספחים א' ו-ב' לתצהיר).
15 בסיכומים מטעמה טענה הנתבעת, כי מדובר בתביעה קנטרנית שהוגשה בשיהוי רב עד כדי ניתוק כל
16 קשר בין פרסום לשון הרע לכאורה לבין הפגיעה הנטענת.
17 עוד טענה הנתבעת בסיכומיה, כי הגם שמוטב היה להימנע מהפרסומים, הרי שמדובר בפרסום מינורי,
18 כמעט זוטי דברים, שהועצם בהגזמה לצורך התביעה בלבד.
19 הנתבעת טענה כי היא לא גרמה לתובעת כל נזק. לטענתה התובעת לא הוכיחה כל נזק וטענותיה
20 הכבושות נטענות בעלמא ללא כל תמיכה או הוכחה.
21
22

דיון והכרעה

23 האם הוכיחה התובעת פגיעה בפרטיותה בטענה כי הנתבעת "פרצה" לחשבון הפייסבוק של ניסים
24 לעניין זה העידה הנתבעת בחקירה נגדית, עמ' 16 ש' 6-1 (הדגשות שלי, ר.פ.):

25 ת. כי בעצם לא פרצתי. זה היה פייסבוק משותף. לזה התייחסתי. זה היה
26 פייסבוק פתוח. לא היה צריך להקליד את הסיסמה. זה היה במחשב נייד בבית.

27

.....

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 ש. האם שהגשת את הבקשה ב 26.7.17, טענת שזה שקר.

2 ת. התכוונתי שקר שפרצתי. לזה התייחסתי. לא היה לי צורך לפרוץ.

3 מצאתי את עדותה של הנתבעת וגרסתה, אשר לטעמי לא נסתרה בעניין זה, כי דף הפייסבוק היה נגיש
4 לשימוש משותף שלה ושל ניסים במחשב הביתי, כאמינה וסבירה בנסיבות העניין.

5 כידוע, נטל ההוכחה הראשוני, לעולם רובץ לפתחו של התובע. לעניות דעתי התובעת לא עמדה בנטל
6 ראשוני זה. כבר בכתב ההגנה מטעמה טענה הנתבעת כי לא "פרצה" לחשבון הפייסבוק של ניסים.
7 אמנם טענתה לא פורטה כפי שפורטה בתצהיר העדות הראשית מטעמה ובעדותה, אך במקרה זה,
8 אינני מקבל טענות התובעת בסיכומיה, כי היה על הנתבעת להוכיח כי לא פרצה לחשבון או העובדה
9 כי הייתה לה הסיסמא לחשבון.

10 כאמור, על התובעת רובץ הנטל הראשוני להוכיח טענה עובדתית זו והתובעת לא הרימה הנטל. בפרט
11 כאשר לצורך הוכחת טענת "הפריצה" עמדה בפני התובעת האפשרות להזמין לעדות מטעמה את בעל
12 החשבון, בנה, ניסים. משלא עשתה כן, פועל הדבר לחובתה, בהתאם לכלל הידוע בדבר הימנעות
13 מהבאת עד או ראיה, אשר יש בו להוות חזקה כנגד מי שנמנע כאמור, כי לו היה מביא העדות או
14 הראיה, הדבר היה פועל לחובתו.

15 על כן הגעתי למסקנה כי התובעת לא הוכיחה, במאזן ההסתברות הנדרש במשפט האזרחי, כי הנתבעת
16 "פרצה" לחשבון הפייסבוק של ניסים.

17 כמו כן לא מצאתי לנכון לקבל טענות התובעת לפגיעה בפרטיות ואת טענת התובעת בסיכומיה, כי
18 הפרסומים נעשו בניגוד להוראות סעיף 68(ה) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד-1984. אם
19 מן הטעם של חוסר רלוונטיות לתובעת ולעילת התביעה כאן וכן מן הטעם כי לעניות דעתי, הפרסומים
20 בנוגע לגירושים הנם כלליים בלבד ולא מפרטים פרטים שהנם "בדלתיים סגורות".

לשון הרע

23 ענייננו בארבעה פוסטים בדף פייסבוק על שם Nesi Dvir (כך במקור. ר.פ.), חשבון הפייסבוק של
24 ניסים.

25 מצילום המסך עולה כי הפוסטים פורסמו ביום ב 21/5/15 בהפרש של דקות האחד מהשני, כולם תוך
26 כ- 25 דק' בסך הכל. כל פוסט כולל מסר וסמל דיגיטלי המבטא רגש (להלן: "אימוג'י"). תוכן
27 הפרסומים לפי אופן וסדר פרסומם, הינו:

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 הפרסום הראשון (38 דקות קודם למועד צילום המסך):

2 זרקתי..את..אשתי..עם..

3 2..תינוקות..כדי..שאמא..שלי..תהיה..גאה..גם..בי

4 **Feeling weird (אימוגי) –**

5 הפרסום השני, דקה לאחר הפרסום הראשון (37 דקות קודם למועד צילום המסך):

6 כבר..שבועיים..שאני..כמעט..לא..בבית..ולא..עם..היל

7 דים

8 **Feeling fabulous (אימוגי) –**

9

10 הפרסום השלישי - 11 דקות לאחר הפרסום השני (26 דקות קודם למועד צילום המסך):

11 **Feeling proud (אימוגי)**

12 אחותי..הגדולה..גרושה..פעם..שניה-

13 ואני..בדרך..לרבנות..תודה..לאמא..שלי..שעושה..הכ

14 ל..על..מנת..שנתגרש

15

16 הפרסום הרביעי - 12 דקות לאחר הפרסום השלישי (14 דקות קודם למועד צילום המסך):

17 תודה..לך..אמא..יקרה..בזכותך..תכף...אהיה..גרוש..

18 גם

19 מצטרף..לגרושים..שבמשפחה

20 **Feeling blissful (אימוגי) –**

21

22 לאחר ששמעתי את עדויות הצדדים, שבתי, עיינתי ובחנתי את רצף הפרסומים והקשרם, ונתתי דעתי
23 לטענות הצדדים ולרבות אלה בסיכומים מטעמם, הגעתי לכלל מסקנה כי דין התביעה להתקבל,
24 בחלקה. להלן אפרט השיקולים אשר עמדו בפני עת הגעתי למסקנה זו.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 במהלך התנהלות התיק, לאחר שצורף תמליל חקירת המשטרה לתצהיר התובעת, התברר ולא נותרה
 2 עוד מחלוקת - כי הנתבעת היא שפרסמה הפוסטים נשוא התביעה כאן. אולם מצאתי להחריג הפרסום
 3 השני, שכן אין הוא מזכיר התובעת כלל. מכאן שמדובר בשלושה פוסטים רלוונטיים.
 4 השאלה בה אני נדרש להכריע היא - האם ענייננו ב"פרסום אסור" בהתאם להגדרת סעיף 1 לחוק
 5 איסור לשון הרע?
 6 ואם כן, האם זכאית התובעת לפיצוי הנתבע? או ענייננו בפרסום החוסה תחת הגנות החוק לרבות
 7 הטענה לשיהוי והגנת "זוטי דברים" להן טוענת הנתבעת?

8
9 מתי יחשב פרסום כלשון הרע?

10 סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע התשכ"ה-1965 קובע כדלקמן:

11 **לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -**

12 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג
13 מצדם;

14 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;

15 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו,
16 במשלח ידו או במקצועו;

17 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו
18 המינית או מוגבלותו;

19 בהתאם להוראות סעיף 1 לחוק, יש לברר האם הביטויים בהם נקטה הנתבעת הנם משפילים, פוגעים
20 או מבזים, בהתאם לסטנדרט אובייקטיבי של האדם הסביר.

21 ראו: א' שנהר דיני לשון הרע (תשנ"ז) פרק 10 עמ' 122 (להלן: "שנהר").

22
23 הכלל:

24 במסגרת ע"א 7380/06 דרור חוטר ישי נ' מרדכי גילת (2.3.11) קבע בית המשפט העליון את ההלכה
25 על פיה ביטוי ינותח במסגרת עוולת לשון הרע ב-4 שלבים:

26 ראשית, יש לפרש את הביטוי באובייקטיביות, לפי המשמעות המקובלת על האדם הסביר, לפי
27 הנסיבות החיצוניות ובלשון המשתמעת;

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885-04 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 שנית, האם מדובר בביטוי שהחוק מטיל חבות בגינו, בהתאם לסעיפים 1 ו-2 לחוק;
2 בהנחה שעברנו את השלב השני, יש לברר, בשלב השלישי, האם עומדת למפרסם אחת ההגנות המנויות
3 בסעיפים 13-15 לחוק.

4 בשלב האחרון, אם נקבעה חבות אזי ייבחן הסעד בגין פרסום לשון הרע.

5
6 מן הכלל אל הפרט:

7 ראשית, במבחן האובייקטיבי, סבורני כי הדין עם התובעת.
8 ממלל שלושת הפרסומים הרלוונטיים משתמע בצורה ברורה, כי מיוחסת לתובעת התנהגות שלילית,
9 התנהגות של אם המבקשת את רעת ילדיה או כזו אשר עושה הכל כדי שאלה יתגרשו. לעניות דעתי,
10 האדם הסביר אשר קורא את הפרסומים, סבור כי ניסים כתב את הפוסטים וקורא תיגר בפומבי כנגד
11 אמו.

12 לטעמי, הקורא הסביר של הפוסטים עלול להבין כי היחסים בין התובעת לבנה גרועים וכי ניסים
13 מאשים את אמו בהרס משפחתו שלו וזו של אחותו. מהפרסומים ניתן להבין כי ניסים כותב שעזב את
14 אשתו ושני ילדיהם הקטנים כדי שהתובעת תהיה גאה בו.

15 על אף טענתה של הנתבעת כי כעסה בפוסטים כוון אל ניסים ולא אל התובעת, ההלכה הפסוקה קובעת
16 כי בהיות אופי המבחן אובייקטיבי על פי המשמעות שהיה נותן לדברים האדם הסביר, אזי אין חשיבות
17 לשאלה מה התכוון המפרסם להביע בפרסום, לרבות באם התכוון לפגוע, או האם נתפס הפרסום כפוגע
18 בעיני הנפגע.

19 ראו: ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני (30.7.89).

20 ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ נ' חברת החשמל (24.2.77).

21 שנהר, עמ' 109.

22 בבחינת השלב השני, לעניות דעתי הביטויים במשמעותם האובייקטיבית, עונים על הגדרת לשון הרע
23 הקבועה בסעיף 1 לחוק. כן מצאתי כי מדובר בפרסום בכתב אשר היה אמור להגיע לאדם זולת
24 התובעת עצמה, שכן הפרסומים הם כולם ברשת החברתית פייסבוק, שם גם כשמדובר בדף פרטי
25 ניתנת לחברים האפשרות להגיב על הפרסום או לשתף אותו ברשת.

26 בפסק דין מנחה בסוגיית דיני לשון הרע בפרסום באינטרנט, קבע בית המשפט העליון ברע"א 4447/07
27 מור נ' ברק אי.טי.סי (1995) החברה לשירותי בזק בינלאומי בע"מ (25.3.10) (להלן: "עניין מור"):

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 "הזכות לשם טוב ולכבוד אינה מתאינת במרחב הווירטואלי ואין להסכין עם
2 הילכדותה ברשת".

3 בע"א 1622/09 גוגל ישראל בע"מ נ' חב' ברוקרטוב (1.7.10), דן בית המשפט בשאלת היקף הפרסום
4 באינטרנט וקבע:

5 "אין כל מניעה עקרונית כי פרסומים באינטרנט המוציאים דיבתו של אדם
6 יקימו אחריות בגין לשון הרע"

7 בתמ"ש 11-10-21757 פלונית נ' אלמוני (11.8.13), בסעיף 5א' לפסק הדין נקבע:

8 "...נגישות הרשת החברתית, אפשרויות השיתוף המתוחכמות, העדרן של
9 מגבלות כניסה לחלק מן הפרופילים של המשתמשים, האפשרות לראות את כל
10 המוצג בפרופיל של המשתמש שלא הגביל את הכניסה ל"דף" שלו, מהוות יסוד
11 להגדרת הפרסום באמצעות הרשת החברתית כפרסום עפ"י לשון חוק איסור
12 לשון הרע."

13
14 מסקנת ביניים - בענייננו התקיים יסוד ה"פרסום" בהתאם להגדרת סעיף 2 לחוק. שלושה מתוך
15 ארבעת הפוסטים אשר נכתבו ופורסמו על ידי הנתבעת, מהווים עוולת לשון הרע כמשמעותה בחוק.

16
17 בחינת השלב השלישי - האם עומדות לנתבעת ההגנות הקבועות בחוק?

18 לנתבעת לא עומדת הגנת סעיף 13 לחוק משענייננו אינו בפרסומים מותרים כהגדרתם בסעיף 13 לחוק.
19 לנתבעת לא עומדת הגנת סעיף 14 לחוק בדבר אמת הפרסום, משעצם כתיבתו נעשתה תוך התחזות
20 לניסים וברור לכל כי זה לא נתן הסכמתו ואישורו לתוכן הפרסום. מאותו הטעם, ההתחזות לניסים,
21 גם לא עומדות לנתבעת אף לא אחת מהגנות תום הלב המפורטות בסעיף 15 לחוק.

22 הנה כי כן, במצב הדברים שלפנינו, בפשיטא, ובפרשנות המסורתית והמקובלת, לא זוכה הנתבעת
23 להגנת החוק.

24 אולם, עסקינן בפרסום אסור ברשת האינטרנט.

25 לעניין זה קבעה הפסיקה כי יש לפרש וליישם את דיני לשון הרע במרחב הווירטואלי באופן שונה
26 ובהתאם ל"שינויים המתחייבים" שיש בהם כדי לשקף את ההכרה בייחודיות המדיום מצד אחד,
27 ושמירה על הערכים המוגנים בדיני איסור לשון הרע, מצד שני.

28 ראו דברי כב' השופט ריבלין בעניין מור לעיל, (פסקה 18):

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 " יש לציין כי גם אם מתגברים על "מחסום האנונימיות" ומגיעים לשלב של
 2 הגשת תביעה נגד נתבע ידוע, שאלה היא האם ראוי להחיל את דיני לשון הרע
 3 הקיימים על פרסומים משמיצים באינטרנט (ראו למשל יובל קרניאל
 4 "אנונימיות ולשון הרע באינטרנט – בין חופש ביטוי להפקרות", פורסם באתר
 5 המכון הישראלי לדמוקרטיה). לטעמי, נדרשת הסדרה של הנושא, אך בהיעדר
 6 עדכון ראוי של דיני לשון הרע הקיימים מוטב להחילם "בשינויים המתחייבים"
 7 מאשר להניח קיומה של לאקונה. השינויים המתחייבים כוללים היבטים שונים
 8 של הפרסום באינטרנט, ובהם: המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות
 9 להתבטאויות במסגרת תגובות בכלל, ובמסגרת תגובות אנונימיות בפרט; ריבוי
 10 התגובות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמיץ "נבלע בהמון"; והנגישות
 11 של הנפגע-עצמו, ושל שוחרי טובתו, לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום
 12 הכולל לשון הרע, והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות ("התרופה
 13 לדיבור הפוגע – היא דיבור נוסף" – עניין בן גביר, פס' 17 לפסק-דיני). כל אלה
 14 עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון
 15 הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים".

16 במסגרת "השינויים המתחייבים" הנ"ל לבחינת הפרסום האסור באינטרנט, אדון בטענת ההגנה של
 17 הנתבעת להיות הפרסום בגדר "זוטי דברים" וכן טענתה בדבר שיהוי בלתי סביר בהגשת תביעת לשון
 18 הרע.

האמנם "זוטי דברים"?

19 כב' השופט אסף זגורי, מתייחס לעניין זה במסגרת פסק דינו בתמ"ש (נצ') 14-07-18304 ו.ק. נ' ד.ב.
 20 : (20.4.17)

22 "לא קיימת מניעה להחיל את דיני לשון הרע על פרסומים משמיצים באינטרנט,
 23 אולם גישת בית המשפט העליון היא, כי ראוי להחילם בשינויים המתחייבים,
 24 היינו ליתן את הדעת לפרמטרים נוספים הנוגעים לטיבו של הפרסום, למהותו,
 25 לנגישותו, למשקל שהציבור מתייחס לו וכיוצא באלה, אשר לעיתים יש בהם
 26 כדי להשפיע על החלטה האם הפרסום יהווה לשון הרע, כמשמעו בחוק, או
 27 שמא יש להתייחס לאמור בפרסום כ"זוטי דברים". ברור לחלוטין, בנסיבות
 28 מקרה, כי אילו מדובר היה במקרה בודד וחולף בו פורסם פוסט מעליב או משפיל
 29 מצד הנתבעים והייתה מובעת התנצלות כנה ו/או מחיקה של הפוסט באופן
 30 מידי, ספק רב אם בית המשפט היה כלל נדרש להכרעה שיפוטית בטענות
 31 שבפניו. (הדגשות שלי, ר.פ.)

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

- 1 זאת ועוד, לעיתים מזומנות, עצם הצורך להידרש לתביעה מסוג זה מעניקה
2 למפרסם את מה שהוא רוצה - במה להציג ושופר לזעוק באמצעותו. לכן, לעתים
3 ראוי לנהוג בחוכמה יותר מאשר בצדק ולהתעלם מביטויים פוגעניים חד פעמיים
4 במרשתת או בפייסבוק.
- 5 במובדל מהבעת דעה בדרך של "תגובות" הנבלעת בין רצף של תגובות, הגעתי למסקנה כי הפרסומים
6 כאן, אשר נכתבו על ידי הנתבעת כפוסטים על ה"קיר" בדף הפייסבוק של ניסים ולכאורה בשמו, באופן
7 בו הם נגישים לעיני כל, אינם בבחינת "זוטי דברים".
- 8 יחד עם זאת, בחינת צילום המסך של הפרסומים עליהם מבוססת התביעה כאן, מוביל אותי למסקנות
9 הבאות:
- 10 ראשית, 38 דקות לאחר פרסום הפוסט הראשון, נרשם סימון חיבוב (LIKE) אחד בפוסט השלישי, לא
11 נרשמו חיבובים בשאר הפרסומים, לא נכתבה אף לא "תגובה" אחת לאף אחד מהפרסומים. כמו כן
12 לא נראה מצילום המסך כי נעשה "שיתוף" של מי מהפוסטים. התובעת גם לא טענה כי נעשה "שיתוף"
13 של מי מן הפוסטים.
- 14 האמור מעמיד בספק את הנטען לעניין היקף התפוצה אליה הגיעו הפרסומים.
- 15 שנית, מועד צילום המסך של הפוסטים מוכיח כי לכל המאוחר, 38 דקות לאחר פרסום הפוסט הראשון
16 ו-14 דקות לאחר פרסום הפוסט הרביעי, נודע לתובעת בדבר קיום הפוסטים.
- 17 מכאן, במבחן השכל הישר ומתוך ניסיון החיים, ניתן להגיע למסקנה (לטעמי, המתבקשת) כי עם
18 צילום המסך והידיעה בדבר פרסום הפוסטים, עמדה לתובעת לכל הפחות באמצעות ניסים, האפשרות
19 להסרתם המידית של הפרסומים ומניעת הפצתם.
- 20 משכך, ומשלא נטען כי הנתבעת התבקשה להסיר את הפרסומים, סביר מאד להניח, שוב במבחן
21 ההיגיון והשכל הישר ומניסיון החיים, כי ניסים פעל להסרת הפרסומים כשעה לאחר פרסומם, ובכך
22 הקטין בהכרח את היקף הפגיעה מהפרסום, ככל שהייתה פגיעה כאמור.
- 23 ראוי לציין כי התובעת לא הביאה כל עדות או ראיה אחרת בדבר היקף הפרסום, הלכאורי לכל הפחות,
24 מלבד טענתה כי "...היה מבול של טלפונים...". (עמ' 9 ש' 7 לפרוטוקול).
- 25 כך למשל לא טענה התובעת מאומה בדבר מספר "החברים" בדף הפייסבוק של ניסים, נתון אשר היה
26 ניתן לגזור ממנו היקף הפרסום, גם אם הוסר כאמור. לטעמי, הימנעותה של התובעת מלהביא נתונים
27 אלה מחזקים המסקנה בדבר הסרת הפרסומים תוך זמן קצר, כמפורט לעיל והיקף פרסום קטן.
- 28 חיזוק נוסף למסקנה בדבר הסרת הפרסומים ע"י ניסים, ניתן במסגרת עדותה של התובעת, אשר
29 העידה כי מספר שעות לאחר הפרסומים, ניסים כבר היה בתחנת המשטרה... (עמ' 9 ש' 25-23).

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 יובהר כי המסקנה לעיל, כי לא מדובר ב"זוטי דברים", איננה שוללת את מסקנתי הנ"ל בדבר היקף
2 הפרסום המצומצם יחסית והמסקנה אליה הגעתי בנוגע לאורך חיי הפרסומים.

3 בסופו של יום ולאחר שחזרה בה מהכחשתה הראשונית, הביעה הנתבעת חרטה, הכירה בחומרת
4 המעשה והודתה בכך.

5 ראו עדות הנתבעת בחקירה נגדית בדיון (עמ' 21 ש' 20-31):

6 ת. אני מצטערת על הרבה דברים. גם על זה וגם על המסרונים....

7 ש. את מבינה את החומרה החמורה שהצגת את זה כאילו נכתב בשמו של ניסים?

8 ת. מבינה.

9 .....

10 ש. תעשי עוד פעם פרסום בשם של מישהו אחר?

11 ת. לא. אני בכלל לא בפייסבוק. זה כמו שלשושי היה קשה, לי קשה להסתובב

12 עד היום כי אני גרושה.

13 יוער כי התנצלותה של הנתבעת גם היא איננה הופכת הפרסומים ל"זוטי דברים", אך מהווה שיקול
14 לקולא בהתאם לסעיף 19(4) לחוק.

15

16 שיהוי

17 הנתבעת טענה כי השיהוי הרב בהגשת התביעה כאן, כשנתיים לאחר שפורסמו הפוסטים ושלושה
18 חודשים לאחר הגירושין, מעלה ספקות לעניין הפגיעה הנטענת מן הפרסומים.

19 "הגשת תביעה לפיצויים היא התגובה הטבעית על פרסום לשון הרע נגד אדם,

20 במיוחד כאשר היא מוגשת סמוך לאחר פרסום הדברים....

21 ראו: ע"א 492/89 סלונים נ' "דבר" בע"מ פ"ד מו(3) 827, 833.

22 מההלכה הפסוקה עולה כי שיהוי בהגשת תביעת פיצויים על פרסום לשון הרע, ישפיע בעיקר על שיעור
23 הפיצויים. שהרי, עוולת לשון הרע נועדה, בין היתר, לשמור על שמו הטוב של האדם ועל כבודו וכל

24 שיש לאדם שנפגע שמו הוא לטעון לפגיעה מכוח עוולת לשון הרע.

25 על כן קובעת ההלכה הפסוקה כי שיהוי בהגשה התביעה, מצביע על כך שהפגיעה ברגשותיו של התובע

26 לא הייתה חמורה עד כדי כך, שכן אם הייתה חמורה, סביר שהתובע לא יתמהמה בהגשת תביעתו.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885-04 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 בעניינינו כאן, בלטה בחסרונה פנייה מוקדמת אל הנתבעת. ברוב המקרים אנו עדים לפנייה ראשונית
2 אל המפרסם, בדרישה להסרת הפרסום או לפרסום הכחשה/התנצלות וכו'. פנייה שכזו לא הייתה
3 כאן.

4 סבורני כי העדרה של פנייה כאמור, גם היא מחזקת המסקנה אליה הגעתי לעיל, כי סביר מאד יהיה
5 להניח כי הפרסומים הוסרו זמן קצר לאחר פרסומם.

6 ויודגש, לו הייתה מוגשת התביעה סמוך לפרסומים, דיינו. היה בכך ליתר הצורך בפנייה המוקדמת,
7 אשר בנסיבות העניין ולאור העובדה (ככל הנראה) כי הפרסומים הוסרו - לא היה בכך כל צורך מעשי.

8 אך התביעה הוגשה כשנתיים לאחר מכן, כאשר נסיבות הגשתה, לטענת הנתבעת בסמיכות להגשת
9 תביעה דומה של ניסים כנגד הנתבעת, גורמת להרגשת אי נוחות (בלשון המעטה), בנוגע למטרה
10 האמיתית העומדת מאחורי הגשת התביעה.

11 יובהר כי אין בכך להצדיק הפרסומים, אשר כאמור קבעתי כי מהווים עוולה בהתאם לחוק לשון הרע.
12 אך בהחלט ניתן ללמוד מכך, על עצמת הפגיעה של הפרסומים בתובעת וכפועל יוצא מכך, יושפע גם
13 גובה הפיצוי הכספי לתובעת.

14 לסיכום הדיון בפרק זה אציין כי לעניות דעתי חל שיהוי בהגשת התביעה, אך שיהוי זה איננו כזה
15 היורד לשורשו של עניין אשר יש בו לדחות הטענות. כאמור לעיל, השיהוי בהגשת התביעה וכן העדר
16 פנייה מוקדמת על הנתבעת, ישפיע על גובה הפיצוי הכספי לתובעת בגין הפרסומים.

17

18 השלב הרביעי בבחינת לשון הרע – הפיצוי הראוי

19 בסיכומים עתרה התובעת לפסיקת פיצוי בגין לשון הרע שבוצעה בכוונה לפגוע, בהתאם להוראות
20 סעיפים 7א(ג) ו- 7א(ה) לחוק ובהתאם לחומרת המעשה והפגיעה ממנה סבלה התובעת עקב
21 הפרסומים.

22 על פי סעיף 7א לחוק, מוסמך בית המשפט לפסוק פיצוי עד לסך של 50,000 ₪ גם ללא הוכחת נזק.
23 סמכות זו הוקנתה בדין על מנת להרתיע מוציאי לשון הרע, בדרך של קביעת סנקציה של פיצויים ללא
24 הוכחת נזק. בהתאם לסעיף 7א(ה) לחוק, במקום בו הפרסום היה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט
25 לחייב את הנתבע אף בכפל הפיצוי כאמור.

26 במסגרת פסיקת הפיצויים, על פי סעיף זה, על בית המשפט להביא בחשבון את היקף הפרסום, את
27 מהות הפרסום ואת אופי הפגיעה הנטענת בתובע. בעניין זה ראו שנהר, בעמ' 381 :

28 "חומרת ההאשמות שבפרסום, איננה באה לידי ביטוי בשלב קביעת האחריות
29 וזאת כל עוד הדברים שבפרסום עוברים את הסף שנקבע בסעיף 1 לחוק. לפיכך

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 יוגדר כלשון הרע פרסום המטיל בנפגע אשמה או עלבון קלים יחסית... חומרת
2 ההאשמות שבפרסום באה לעומת זאת, לידי ביטוי בשלב פסיקת הפיצוי"

3 בית המשפט עמד על מטרות הפיצוי בעוולת לשון הרע ועל השיקולים שעל בית המשפט לשקול בעת
4 פסיקת פיצוי בגין עוולה זו.

5 במסגרת רע"א 4740/00 לימור אמר נ' אורנה יוסף ואח' (14.8.01) נקבע כי על בית המשפט לאמוד
6 ככל הניתן את הנזק שנגרם לנפגע ולפסוק לו פיצוי תרופתי שיעמיד אותו במצב בו היה נמצא אלמלא
7 פרסם לשון הרע כנגדו. בין היתר קבע בית המשפט כך:

8 "בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית-המשפט, בין היתר, בהיקף
9 הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב ובסבל שהיו מנת
10 חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא אינדיווידואלית. אין
11 לקבוע "תעריפים". בכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום, בהיקפו, באמינותו,
12 במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים."

13 התנהגותו של המזיק- אף היא עשויה להשפיע על שיעור הנזק והערכתו. כך
14 למשל התנצלות על דברי לשון הרע- עשויה להקטין הנזק שהם גרמו ובכך
15 להשפיע על שיעור הפיצויים (ראו: סעיף 19 לחוק איסור לשון הרע). אין בכך
16 פיצוי עונשי. זה נזק מוגבר המביא לפיצוי מוגבר בשל התנהגות המזיק. כך
17 למשל, מזיק היודע כי דבריו אינם אמת והעושה כל מאמץ בביהמ"ש להוכיח את
18 אמיתותם, עשוי לגרום להגברת נזקו של הניזוק ובכך להגביר את פיצוי לו יהיה
19 זכאי".

20 בענייננו לא מצאתי כי הוכחה פגיעה בפועל בתובעת מלבד טענתה (סעיף 17 בתצהיר התובעת) כי
21 "הפרסומים גרמו לי לעגמת נפש ועצב רב. בכיתי המון, היה קשה לתפקד, ונמנעתי מחברת אנשים..."
22 התובעת לא הוכיחה פגיעה בשכרה, אובדן ימי עבודה, מצב בריאותי אשר השתנה, הוצאות בגין טיפול
23 נפשי ועוד.

24 מעיון בתצהיר גב' דהן מטעם התובעת עולה כי לכאורה, היא עצמה "פרסמה" את הפוסטים. בסעיף
25 5 לתצהירה מציינת דהן כי דיברה עם בני משפחה אחרים "...אשר אף הם הזדעזעו מהפוסטים
26 ומתוכנם". לא ברור האם קראו את הפוסטים או שגב' דהן היא אשר סיפרה להם אודותיהם.

27 כך או כך, שמותיהם של אלה לא פורטו והם לא הובאו לעדות. מכאן שלא ניתן ליתן משקל לטענות
28 אלה וייתכן כי התובעת בעצמה ודורשי טובתה אחרים - הם אשר הפיצו הפרסומים.

29 ניתן ללמוד זאת גם מתצהירה של גב' טאובה מטעם התובעת. ראשית, היא כלל לא העידה כי ראתה
30 הפרסומים. בהתאם לסעיף 3 לתצהירה, היא למדה על הפרסומים מן התובעת בעצמה.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 17-04-47885-04 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

- 1 גבי טאובה לא ציינה מועד רלוונטי של הביקור הנטען בסעיף 3 לתצהירה, טענותיה היו כלליות וכך גם
2 טענותיה בחקירתה הנגדית בפני. ככלל עדותה נראית לי "מוזמנת".
- 3 לאור מסקנתי לעיל כי סביר מאד כי הפרסומים הוסרו סמוך לאחר פרסומם ולא הספיקו לקבל
4 תגובות ושיתופים ברשת, ומהעדויות בתצהירים ובדיון, אני מסיק כי סביר יהיה להניח כי התובעת
5 ידעה להיחלץ מעוגמת הנפש האפשרית והתמודדה מול הלכי הרוח בדבר קיומם של הפרסומים, וזאת
6 בקלות יחסית, מול בני משפחתה הקרובים.
- 7 ניתן לומר כי בכך פעלה התובעת עצמה להקטנת נזק אפשרי ולצמצום הפגיעה בשמה הטוב.
8 התובעת לא הביאה לעדות עד אובייקטיבי מטעמה, קרי מי שאיננו בן משפחה קרוב או חבר קרוב. כך
9 הייתי יכול להתרשם ממצבה הנפשי הנטען של התובעת מעדות מנהל סניף הבנק בו עבדה אותה עת.
10 התובעת טענה כי החסירה ימי עבודה באישורו ואף העידה כי שוחחה עימו על כך (עמ' 9 ש' 29-32).
- 11 מכאן ובהעדר עדות אובייקטיבית, לא מצאתי ליתן משקל ראייתי רב לעדויות דהן וטאובה מטעם
12 התובעת.
- 13 הגם שסכסוכי גירושין אינם מעניינו של בית משפט זה, אינני יכול להתעלם מטענת הנתבעת כי עילת
14 התביעה כאן הינה בגדר נדבך נוסף בסכסוך הגירושין בינה לבין ניסים, ובכל מקרה, קשורה התביעה
15 כאן קשר הדוק לגירושין אלה שהסתיימו שלושה חודשים טרם הגשתה.
- 16 ראו (עמ' 11 ש' 4-11) תשובות התובעת לשאלות בית המשפט בדיון (הדגשות שלי, ר.פ.):
- 17 **ש. אם היית יודעת שהתביעה הזאת פוגעת בניסים באופן עקיף.**
- 18 **ת. "אני הגשתי את התביעה אחרי שהם התגרשו פיזית, לא לפני.."**
- 19 **ש. מה את תובעת ממנה?**
- 20 **ת. את מה שכתבתי. היא מקבלת מזונות. אני משלמת על הבן שלי כל מה שצריך.**
- 21 **לבן שלי אין את הפריבילגיה שיש לה.**
- 22 מן המובא עולה התהייה - האם הפגיעה בשמה הטוב הוא ורק הוא המניע לתביעה כאן בעיתוי
23 שהוגשה? התהייה מתחזקת נוכח עדות התובעת בדיון, כי העיתוי להגשת התביעה הוא פגישה מקרית
24 עם עו"ד קרובת משפחה שהציעה לה לתבוע (עמ' 9 ש' 10-13).
- 25 על אף מסקנתי לעיל כי הפרסומים אינם חוסים תחת הגנת תום הלב הקבועה בסעיף 15 לחוק, שכן
26 נכתבו במכוון תוך התחזות לניסים ולא התקיים התנאי שהדבר שפורסם הוא אמת, אני מאמין
27 לחרטה המאוחרת אותה הביעה הנתבעת ולטענתה כי הדברים נכתבו תוך סערת נפש, איבוד שליטה
28 וכעס רב על ניסים מיד לאחר שנטש אותה, כך לטענתה, עם שני ילדיהם הקטנים.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 מטעם זה, סביר לדעתי להניח כי הנתבעת עצמה הייתה נוקטת צעדים להפסקת הפרסום בהתאם
2 לסעיף 19 לחוק, באם ניסים לא היה חוסס גישה על ידי החלפת סיסמת הכניסה לחשבון הפייסבוק
3 בו פרסמה הפוסטים, כפי שהעידה בפני. (עמ' 19 ש' 13-15).

4 (ראו לעיל, משמעות הימנעות התובעת מלהזמין את ניסים לעדות מטעמה).

5 ודוק, בתביעות לשון הרע אין צורך להוכיח יסוד נפשי כלשהו, על התובע להוכיח רק את היסוד
6 העובדתי, היינו שנתבע פרסם לשון הרע הפוגעת בתובע או שהוא נושא באחריות לפרסום כזה (ראו:
7 שנהר, עמ' 143).

8 לאור האמור, ועל אף שמדובר בפרסומים שתקופת חייהם הייתה קצרה ובסבירות גבוהה הוסרו לאחר
9 כשעה מאז פורסם הפוסט הראשון, ומשך החשיפה הקצר המשוער, סבורני כי התובעת נפגעה מעצם
10 הפרסום ועל כך היא זכאית לפיצוי.

11 מטרת הפיצויים שמוסמך לפסוק בית המשפט לנפגע מעוולת לשון הרע הינה כפולה:

12 האחת -

13 "הכרה שיפוטית זו עשויה לשקם במידה מסוימת הן את רגשותיו הפגועים של
14 התובע והן את מעמדו בציבור, וגם בכך יש כדי להשיב את מצבו לקדמותו"
15 (ראו: שנהר, בעמ' 369).

16 השנייה -

17 "להעניש את מי שגרם לפגיעה בשמו הטוב שלאדם. ולחנך את הציבור בכללו
18 ולהרתיע אותו מפני פגיעה בכבודו של אדם" (שם, בעמ' 370).

19
20 לטעמי, סכום הפיצוי הנתבע הינו מופרז בהתחשב בטיבם ובמידת חומרתם של הפרסומים, כמו גם
21 בשיהוי הרב בהגשת התביעה בחלוף שנתיים מהעלאת הפוסטים ונסיבות פרסומם.

22 "על נפגע מלשון הרע לא מוטלת חובה להגיש את תביעתו ללא דיחוי, אולם
23 איחור ניכר בהגשת התביעה עשוי ללמד כי הפגיעה בתובע לא היתה חמורה כל
24 כך, והדבר יתבטא בסכום הפיצויים" (א' שנהר, שם, 399).

25 בחינת מכלול הנסיבות במקרה דנן מובילה למסקנה כי הנתבעת זכאית ליהנות מהקלה. השיקולים
26 אשר פורטו לעיל, מקהים מעוצמת הפגיעה שיתכן והינה תוצאת לוואי של עצם הפרסום מבלי
27 שהמפרסם התכוון לפגוע, אך לא מאיינים אותה ואת קביעתי לעיל, כי בענייננו מדובר בפרסום לשון
28 הרע על פי המבחן האובייקטיבי בעיני הקורא הסביר.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1 טרם סיכום, אתייחס להתנגדות שהובאה בסיכומי התובעת (סעיפים 46-50) באשר לנספחים אשר
2 צורפו לתצהיר הנתבעת. אציין כי הגם שמסקנותיי לעיל אינן נובעות מהסתמכות על המופיע בנספחים
3 אלה או על עדויות עדי הצדדים בנוגע אליהם, מצאתי לדחות התנגדות התובעת, מן הטעם שב"כ
4 התובעת ויתרה על זכותה להגשת מסמכים נוספים או הבאת עדים מטעמה להזמת טענות הנתבעת,
5 בהתאם להחלטה אשר ניתנה בעניין זה, במסגרת ישיבת ההוכחות.

סוף דבר

8 התביעה מתקבלת בחלקה.

9 ענייננו בשלושה פרסומים בעלי זיקה תכנית זה לזה, אשר פורסמו בהפרש של דקות אחד מן השני. על
10 כן מצאתי לנכון להתייחס אל הפרסומים כאל פרסום אחד.

11 סעיף 7א(ד) לחוק קובע:

12 **לא יקבל אדם פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי סעיף זה, בשל אותה לשון הרע, יותר**
13 **מפעם אחת.**

14 לפיכך ובשקילת כל השיקולים כמפורט לעיל, מצאתי לנכון לפסוק לתובעת בגין הפרסומים
15 הרלוונטיים כאן, פיצוי גלובאלי בסך של 20,000 ₪.

16 בשים לב לסכום הפיצוי, תישא הנתבעת בנוסף בתשלום בהוצאות התובעת ובשכ"ט ב"כ, בסך כולל
17 של 5,000 ₪.

18 הסכומים האמורים ישולמו לתובעת, באמצעות ב"כ, תוך 30 יום שאם לא כן יישאו הפרשי ריבית
19 והצמדה כחוק מהיום ועד תשלומם המלא בפועל.

20
21 זכות ערעור לבית המשפט המחוזי, כדין.

22
23 המזכירות תמציא פסק הדין לב"כ הצדדים, בדואר רשום.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 47885-04-17 דבוש נ' דביר

תיק חיצוני:

1
2
3
4

ניתן היום, לי שבת תשע"ט, 05 פברואר 2019, בהעדר הצדדים.

רון פיין, שופט

5
6
7

